

УДК 72

Парасюк Б.О.,
Луцький національний технічний університет

ДОСВІД РЕКОНСТРУКЦІЇ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ СЕРЕДНЬОЇ ПОВЕРХОВОСТІ ПЕРШИХ МАСОВИХ СЕРІЙ

В роботі наведені основні проблеми утримання, реконструкції та модернізації житлових будинків перших масових серій, і запропоновано можливість покращення житлових умов, архітектурної виразності будівель із раціональним використанням міської території.

Ключові слова: реконструкція, модернізація, житлова забудова, фізичний знос, надбудова.

Через занепад житлових будинків перших масових серій, які стають малоприсадибними для проживання людей, а забудова нових територій потребує значних коштів, все більшого значення набуває необхідність проведення модернізації і реконструкції існуючого житлового фонду, а особливо, житлових будинків, що відносяться до першого етапу типового житлового будівництва. На Україні, за різними дослідженнями, в будинках забудови 60-70 років зосереджено 74-81 млн. м² площі, що становить більше 25% від всього житлового фонду. Тобто, цей відсоток житла є вже майже не придатним для проживання, енергозатратним, а також дорогим в експлуатації. В найближчі роки їх стан буде аварійний, а руйнування практично не відворотне, якщо не вжити заходи по збереженню та відновленню експлуатаційних якостей основ, фундаментів і несучих конструкцій. Знос такої кількості житла значно погіршить і без того напружену житлову проблему, буде вимагати значних коштів не тільки на будівництво фонду відселення, але й на процес зносу.

Щоб створити теоретичну базу для проведення реконструкції будинків та підвищення якості середовища районів масового житлового будівництва 60-90 років важливо вивчити та узагальнити значний досвід Росії та країн Європи.

Особливістю розвитку будівництва за кордоном є те, що поряд з новим будівництвом та ремонтно-відновлювальними роботами, розширюються об'єми реконструкції будівель та споруд. Значні роботи по реконструкції, включаючи утеплення будинків та надбудову мансардних поверхів, проводяться в Фінляндії, Словенії, Данії та інших Європейських країнах.

Аналіз існуючого досвіду проведення реконструкції будинків з надбудовою мансардних поверхів виявив чотири основні способи її реалізації:

- 1) реконструкція будинків без відселення жителів і без перепланування (з частковим переплануванням) квартир існуючого будинку з надбудовою мансардного поверху, утепленням огорожуючих конструкцій та заміною внутрішнього сантехнічного обладнання;

- 2) реконструкція будинків без відселення жителів, з переплануванням квартир існуючого будинку, з надбудовою поверхів, в тому числі мансардного, розширенням корпусу основної будівлі, утепленням огорожуючих конструкцій та заміною внутрішнього сантехнічного обладнання;
- 3) реконструкція будинків з відселення жителів, з переплануванням квартир існуючого будинку, з надбудовою поверхів, в тому числі мансардного, прибудовою до торця будинку, утепленням огорожуючих конструкцій та заміною внутрішнього сантехнічного обладнання;
- 4) знесення існуючих будинків, переселення жителів, що проживають в них, та будівництво нового житла на місці знесеного.

Досвід реконструкції показує, що найбільш актуальним напрямком є реконструкція житлових будинків з надбудовою мансардного поверху з квартирами в одному чи двох рівнях. Саме цей напрямок дозволить отримати:

- додаткову площу в розмірі 30-40% до існуючої без відведення земельних ділянок;
- зниження собівартості на 20% порівняно з новим будівництвом з розрахунку на один будинок;
- зведення нових площ в районах з вже сформованою соціальною та інженерною інфраструктурою.

Стан будинків перших масових серій вкрай незадовільний. І якщо фізичне зношення становить в середньому 40-50%, то морально вони зношені на всі 100%. Вони повністю не відповідають діючим на сьогодні містобудівельним і, в тому числі, санітарно-гігієнічним нормам. А характерне для них об'ємно-планувальне вирішення, незадовільні внутрішні і зовнішні функціональні зв'язки, маленькі прохідні житлові кімнати, малогабаритні кухні та суміщені санітарні вузли, незадовільна орієнтація приміщень – вимагає проведення реконструкції і модернізації з повним переплануванням внутрішніх приміщень.

Досвід пілотних проектів по реконструкції будинків перших масових серій, які виконані в Україні показує, що основними конструктивно-технологічними прийомами є надбудова мансардних поверхів та прибудова ліфтових шахт і еркерів. Таке вирішення дозволяє в найкоротші строки забезпечити цикл робіт по реконструкції без відселення жильців. При цьому досягається збільшення площі кухонь до 6 м², за рахунок прибудови об'ємів у торцевій частині будівель – отримання додаткових кімнат площею до 25 м², розширення деяких кімнат на 6-12 м². Надбудова мансардного поверху призводить до збільшення площі на 30-40% до існуючої.

В Російській Федерації проведена реконструкція 2-х пілотних проектів. Пілотний проект в м. Литкаріно (Московська область) – перший проект, який

фінансувався датським "Фондом для Мансардного житла в Росії". Проект включав в себе будівництво мансардного поверху на існуючому 4-х поверховому цегляному житловому будинку серії 1-447 забудови 1957 року. Невід'ємною частиною проекту стала реконструкція існуючого будинку. В тому числі проектом передбачалось утеплення зовнішніх стін будинку, встановлення нового теплового пункту в підвальному приміщенні, ремонт існуючих вікон та дверей, модернізація системи опалення та влаштування приладів автоматичного регулювання. В результаті після року експлуатації цього будинку виявилось, що фактичні енерговитрати по утриманню скоротилися на 30%.

Можливе покращення споживчих характеристик існуючого квартирнього фонду при реконструкції будинків перших масових серій за рахунок:

- перепрофілювання, що знаходяться на останньому поверсі в квартири, які поєднували б житлові та нежитлові функції (творчі майстерні архітекторів, художників тощо);
- модернізація систем інженерного обладнання і електроосвітлення у відповідності з радикально зміненими вимогами, які забезпечують скорочення рівня споживання енергоресурсів за рахунок влаштування по квартирних приладів обліку та контролю, при цьому повинні бути підвищені стандарти температурно-вологісного та повітряного комфорту житла;
- перепрофілювання квартир, що знаходяться на першому поверсі під торгової, офісні та інші нежитлові приміщення;
- утеплення всіх огорожуючих конструкцій: стін, перекриття над проїздами та холодними підпіллями.

Проектні розробки при реконструкції житлових будинків серій 1-464, 1-447, 1-438, 1-510, 1-515 та інших показали, що використання прийнятої технології забезпечує приріст загальних площ в слідує чому діапазоні:

- 1) прибудова об'ємних еркерів – 19,4-20,6%;
- 2) прибудова об'ємних еркерів та надбудова мансардного поверху – 42,6-50,3%;
- 3) прибудова об'ємних блоків по периметру будівлі з надбудовою повного і мансардного поверхів – 70,5-72,8%;
- 4) прибудова об'ємних блоків по периметру будівлі з надбудовою в одному чи двох рівнях мансардних поверхів – 70,5-72,8%.

Також дієвим прийомом реконструкції і модернізації є передача смуги земельної ділянки між стіною будинку і тротуаром шириною 6-9м у безоплатне користування мешканців квартир перших поверхів в якості приквартирного садочка (дворика, городу). Ширина приквартирної ділянки має відповідати довжині фронту квартири на фасаді. Якщо площа прибудинкової території дозволяє – організація невеликих ділянок площею 40-60 м² для частини

мешканців, що проживають на 2-5 поверхах. Даний захід не потребуватиме жодних інвестицій, але здатний різко підняти престижність квартир перших поверхів, різко покращить криміногенну ситуацію, благотворно відіб'ється на якості благоустрою житлових кварталів.

Висновок. На основі отриманих результатів досліджень можна зробити висновок про те, що розв'язання протиріччя між сучасними містобудівними вимогами та житловими умовами, що склались в будинках середньо поверхової забудови можливе при виконанні наступних заходів:

- зменшення фізичного зносу будинків масових серій за рахунок підвищення довговічності та надійності конструктивних елементів будинків;
- покращення як об'ємно-планувальної так і планувально-функціональної якості квартир за рахунок перепланування з використанням добудови, прибудови, надбудови і влаштування квартир спеціальних типів чи підвищеного комфорту (комерційних квартир, які значно перевищують нормативні вимоги по забезпеченню житловою площею на 1 людину);
- забезпечення санітарно-гігієнічного комфорту, в тому числі по шумовому та інсоляційному режимам (з врахуванням орієнтації будинків та затінення), за рахунок конструктивно-планувальних методів та шумозахисних заходів;
- підвищення експлуатаційних якостей житла за рахунок більш удосконаленого внутрішнього обладнання, звукоізоляції, теплоізоляції, впровадження ефектних матеріалів в оздоблення та конструкції.

Література

1. Ключниченко Є. Є. Реконструкція житлової забудови. Техніко-економічне обґрунтування. Навч. посібник для студ. вищих навчальних закладів освіти. — К.: КНУБА, 2000. — 247 с.
2. Булгаков С. Н. Варианты проектных решений мансардных этажей при реконструкции жилых домов: архитектурно-планировочные решения // Промышленное и гражданское строительство. – 2000. - №1. – С. 41-44.
3. Жербін М. М., Большаков В. І. Нова концепція реконструкції та модернізації існуючих житлових будинків // Будівництво України. – 1998. – №2. – С. 19-23.
4. www.inor.com.ua

Аннотация

В статье приведены основные проблемы содержания, реконструкции и модернизации жилых домов первых массовых серий, и предложена возможность улучшения жилищных условий, архитектурной выразительности зданий с рациональным использованием городской территории.

Ключевые слова: реконструкция, модернизация, жилищная застройка, физический износ, надстройка.

Annotation

In the articles resulted basic problems of maintenance, reconstruction and modernisation of dwelling-houses of the first mass cerouss, and possibility of improvement of housing terms, architectural expressiveness of building is offered with the rational use of municipal territory.

Keywords: reconstruction, modernisation, housing building, physical wear, building on.